

The Comparative Examination of Emotion Control and Executive Functions in Criminals Charged with First Degree Murder and None-Criminal People of Yasouj Province in 2016

Shokoufeh Ramezani^{1*}, Mehdi Forouzesh², Sajad Basharpour³, Kamrouz Amini⁴, Fatemeh Salahi⁵

1. MA in Rehabilitation Counseling, University of Mohaghegh Ardebili, Ardebil, Iran
2. Assistant Professor of Legal Medicine Research Center, Legal Medicine Organization, Tehran, Iran
3. PhD in General Psychology, University of Mohaghegh Ardebili, Ardebil, Iran
4. MD, Forensic Medicine Organization, Kohgiluyeh and Boyer Ahmad, Yasouj, Iran
5. Psychology Expert, University of Mohaghegh Ardebili, Ardebil, Iran

Article Info

Received: 28 Dec 2016
Accepted: 27 Sep 2017
Published Online: 03 Dec 2017

DOI: 10.30699/epub.sjfm.23.3.197

Original Article

Abstract

Background: First degree murder as a dangerous social phenomenon can threaten the safety of society and families. Examining its origins and effective factors can be helpful to prevent the broad prevalence of this destructive phenomenon. Therefore, the present study aimed to compare the emotion control and executive functions between criminals and none-criminals.

Materials and Methods: This was a casual-comparative study. The statistical population consists of all criminals charged with first degree murder habituating in Yasouj prison in 2015-2016. 40 persons among the prisoners, were selected by using available sampling method and 40 persons of normal people participated in the study based on normal matching method. In order to collect data, emotional inhibition and executive functions questionnaire were used. The collected data were analyzed by using multivariable variance analysis test.

Findings: The results of multivariable variance analysis showed that there is a significant difference between the mean score of emotional inhibition and executive functions in people who committed first degree murder and none-criminals.

Conclusion: The present research showed that the criminals who committed first-degree murder acquired higher scores than control group in emotional inhibition and executive functions scales, therefore, it's necessary to investigate these factors. Through knowing aforesaid factors, criminals' families and all of related organizations which involved in maintenance and rehabilitation of criminals gain more knowledge and thereby can help criminals in restoring inhibitory ability, cognitive flexibility, self-sustaining, emotional inhibition and accommodative strategies by using educational programs and related mental treatments (individual therapy, group therapy, family therapy and social counseling). Also, in order to prevent committing crimes in society, it seems necessary to begin the related educations to control crime in early ages in schools and educational centers.

Keywords: Emotion Control, Executive Functions, Criminals Charged with First Degree Murder, None-Criminals

Corresponding Information

Shokoufeh Ramezani, MA in Rehabilitation Counseling, University of Mohaghegh Ardebili, Ardebil, Iran, Email: lavinramezani@yahoo.com. Tel: 08735528280

Copyright © 2017, Ir J Forensic Med. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

How to Cite This Article:

Ramezani S, Forouzesh M, Basharpour S, Amini K, Salahi F. The Comparative Examination of Emotion Control and Executive Functions in Criminals charged with first degree murder and None-Criminal People of Yasouj Province in 2016. Ir J Forensic Med. 2017; 23 (3):197-205

بررسی مقایسه‌ای کنترل هیجان و کارکردهای اجرایی در مجرمان قتل عمد و افراد غیرمجرم استان یاسوج در سال ۱۳۹۵

شکوفه رمضانی^{۱*}، مهدی فروزش^۲، سجاد بشرپور^۳، کامروز امینی^۴، فاطمه صلاحی^۵

۱. کارشناس ارشد مشاوره توان بخشی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
۲. استادیار، مرکز تحقیقات پزشکی قانونی، سازمان پزشکی قانونی کشور، تهران، ایران
۳. استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
۴. دکترای پزشکی، سازمان پزشکی قانونی کشور، کهگیلویه و بویراحمد، ایران
۵. کارشناس روانشناسی عمومی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
تاریخ وصول: ۹۵/۱۰/۰۸ تاریخ پذیرش: ۹۶/۰۶/۰۵ انتشار آنلاین: ۹۶/۰۹/۱۲	<p>زمینه و هدف: قتل عمد پدیده اجتماعی خطرناکی است که می‌تواند امنیت جامعه و خانواده‌ها را تهدید کند. بررسی ریشه و عوامل تأثیرگذار بر آن می‌تواند در پیشگیری از شیوع این پدیده مخرب کمک‌کننده باشد؛ بنابراین پژوهش حاضر با هدف مقایسه کنترل هیجان و کارکردهای اجرایی در مجرمان قتل عمد و افراد غیرمجرم انجام گرفته است.</p> <p>روش بررسی: روش این پژوهش، علی-مقایسه‌ای بود. جامعه آماری این پژوهش را همه مجرمان قتل عمد ساکن در زندان شهر یاسوج در سال ۱۳۹۵ تشکیل می‌دهند. ۴۰ تن از این جامعه به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و نیز ۴۰ تن از افراد عادی به روش همتاسازی در تحقیق شرکت کردند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های مهار هیجانی و کارکردهای اجرایی استفاده شد. داده‌های جمع‌آوری‌شده با استفاده از آزمون‌های تحلیل واریانس چندمتغیره تجزیه و تحلیل شد.</p> <p>یافته‌ها: نتایج تحلیل واریانس چندمتغیره نشان داد که تفاوت آماری معنی‌داری بین میانگین نمره‌های مهار هیجانی و کارکردهای اجرایی دو گروه مجرمان قتل عمد و افراد غیرمجرم وجود دارد.</p> <p>بحث و نتیجه‌گیری: پژوهش پیش رو بیانگر آن است که مجرمان قتل عمد، در مقیاس‌های مهار هیجانی و کارکردهای اجرایی نمرات بالاتری نسبت به گروه گواه کسب کرده‌اند؛ بنابراین، ضروری است به بررسی این عوامل پرداخته شود تا با اطلاع در این خصوص، خانواده‌های مجرمان و همه ارگان‌های مرتبط با نگهداری و بازتوانی افراد مجرم بتوانند با آگاهی بیشتر و با استفاده از برنامه‌های آموزشی و درمان‌های روانی مرتبط (فردی، گروه‌درمانی، خانواده‌درمانی، و مشاوره اجتماعی)، به مجرمان برای بازیابی توانایی بازدارنده هیجانی، انعطاف‌پذیری شناختی، خودگردانی، مهار هیجانی و راهبردهای انطباقی یاری برسانند و همچنین برای پیشگیری از وقوع جرم در جامعه، آموزش‌های مرتبط بر کنترل جرم از سنین پایین‌تر در مدارس و مراکز آموزش ارائه شود.</p> <p>کلیدواژه‌ها: کنترل هیجان، کارکردهای اجرایی، مجرمان قتل عمد، افراد غیرمجرم</p>

نویسنده مسئول:

شکوفه رمضانی

کارشناس ارشد مشاوره
توان بخشی، دانشگاه محقق
اردبیلی، اردبیل، ایران

تلفن:

۰۸۷۳۵۵۲۸۲۸۰

پست الکترونیک:

lavinramezani@yahoo.com

مقدمه

است؛ بنابراین در تبیین آن نیز باید با رویکردی همه‌جانبه نگریسته شود. در تبیین‌های روان‌شناختی در این زمینه، رویکردهای روان‌تحلیلی (با تأکید بر تثبیت^۱ در مراحل رشد، عدم توازن ساختارهای روانی و ناهنجاری در روابط مادر و کودک)، رویکردهای رفتاری (با تأکید بر شرطی‌سازی، یادگیری مشاهده‌ای- اجتماعی و نظریهٔ همخوانی افتراقی) و رویکردهای شناختی (با تأکید بر باورهای شخصی، توانایی خود مهارگویی، سطح قضاوت اخلاقی و سطح ادراک اجتماعی) و ابعاد شخصیتی آیسنک و تأکید او بر زمینهٔ ارتکاب فعالیت‌های مجرمانه در برخی از سیستم‌های عصبی به علت واکنش‌پذیری، حساسیت و تحریک‌پذیری مطرح شده‌اند (۴).

یکی از مؤلفه‌های مهم روان‌شناختی که در افراد دارای سابقهٔ کیفری مطرح است، تنظیم هیجان است. تنظیم هیجان شامل همهٔ راهبردهای آگاهانه و غیر آگاهانه می‌شود که برای افزایش، حفظ و کاهش مؤلفه‌های هیجانی، رفتاری و شناختی یک پاسخ هیجانی به کار برده می‌شود و به توانایی فهم هیجانات و تعدیل تجربه و ابراز هیجانات اشاره دارد. تنظیم هیجان وجه ذاتی گرایش‌های پاسخ‌های هیجانی است (۵). Kraaij و همکاران در سال ۲۰۰۱ مؤلفه‌های تنظیم هیجان را به دو دستهٔ راهبردهای انطباقی و غیرانطباقی تقسیم کردند. مؤلفه‌های غیرانطباقی شامل فاجعه‌شماری، خود سرزنشگری، نشخوار فکر و سرزنش دیگری است و مؤلفه‌های تمرکز مجدد مثبت، پذیرش و کم‌اهمیت‌شماری به‌عنوان سبک‌های مقابله‌ای انطباقی طبقه‌بندی می‌شوند. به‌طور کلی، افراد با به‌کارگیری راهبردهای انطباقی در تنظیم‌های خود، با تمرکز بر روی جنبه‌های خوشایند، عاطفهٔ منفی کمتری را گزارش می‌کنند (۶).

مطالعات متعدد دیگری در زمینهٔ خصوصیات شخصیتی مجرمان حاکی از آن است که عدم نظم‌دهی هیجانی، مهم‌ترین عامل تغییرپذیری و ناپایداری شخصیت آن‌ها است (۷). Moriarty و همکاران در سال ۲۰۰۱، عنوان می‌کنند در صورتی که بزهکاران دقت بیشتری در چسب‌زنی حالات هیجانی دیگران به خرج دهند، با کنترل خشم و تکانشوری، قادر به درک و شناسایی هیجانات خود و دیگران خواهند بود و همچنین مشکلات آن‌ها در کنترل خشم و پایه‌ریزی روابط معنادار با دوستان خود به نحوی مسالمت‌آمیز برطرف می‌شود. هنگامی که شخصی، در موقعیت ارتکاب جرم در فشار قرار می‌گیرد، مدیریت مؤثر هیجان‌ها، وقوع جرم را کاهش می‌دهد (۸). درواقع توانایی مدیریت هیجان‌ها باعث می‌شود که فرد در موقعیت‌هایی که خطر وقوع جرم بالاست، از راهبردهای مقابله‌ای مناسب استفاده کند. افرادی که

یکی از مهم‌ترین پدیده‌های اجتماعی، خشونت است و خطرناک‌ترین و شدیدترین گونهٔ آن قتل است؛ کشته شدن یک موجود انسانی به دست دیگری. و قتل عمد یکی از جرائم وخیم به شمار می‌آید (۱). طبق مادهٔ ۲۰۶ قانون مجازات اسلامی قتل در این موارد عمدی است: ۱- مواردی که قاتل با انجام کاری قصد کشتن شخص معین و فرد یا افرادی غیرمعین از یک جمع را دارد؛ خواه آن کار کشنده باشد و خواه نباشد، ولی در عمل سبب قتل شود؛ ۲- مواردی که قاتل عمداً کاری را انجام دهد که نوعاً کشنده باشد، هرچند که قصد کشتن شخص را نداشته باشد؛ ۳- مواردی که قاتل قصد کشتن ندارد و کاری را که انجام می‌دهد نوعاً کشنده نیست، ولی آن کار نسبت به طرف مقابل (مقتول)، به سبب بیماری او و یا پیری یا ناتوانی یا کودک بودن او و مواردی این‌چنینی نوعاً کشنده باشد و قاتل نیز به آن آگاه باشد (۲).

در ایران، بر اساس آمارهای موجود، ۶۲ درصد قتل‌ها بر اثر نزاع و مجادله رخ می‌دهد و بر اساس آمار مراجع رسمی انتظامی و قضایی، از سال ۱۳۸۱ تا سال ۱۳۹۳ هرساله تقریباً ۲۱۵۰ نفر در کشور عمداً کشته می‌شوند. پلیس ناجا در جدیدترین آمار مربوط به قتل در کشور اعلام کرد که نرخ واقعی قتل در کشور ۷/۲ مورد در یک‌صد هزار تن است. مطابق اعلام ناجا در سال ۱۳۹۳، ایران در رتبهٔ پنجاهم میزان مرگ‌ومیر ناشی از قتل عمد و رتبهٔ پنجم مرگ‌ومیر ناشی از تصادفات رانندگی (قتل غیر عمد) در جهان است. میانگین سنی در ایران ۲۸ سال است و ۱۰ درصد از جمعیت آن را نیز افراد بالای ۵۵ سال تشکیل می‌دهند (۳). ۵۰ درصد از قتل‌های کشور بدون زمینهٔ قبلی و بیشتر به علت عصبانیت‌های لحظه‌ای رخ می‌دهد. ۲۶ درصد قتل‌ها به‌وسیلهٔ سلاح گرم، ۴۰ درصد با سلاح سرد، ۵۰ درصد در اثر ضرب‌وجرح، ۱۰ درصد در اثر خفه کردن، ۵/۵ درصد دیگر موارد و ۳ درصد نامعلوم بوده است. در حال حاضر نرخ قتل در کشور ۲/۸ در یک‌صد هزار نفر است و ایلام با ۶/۶ درصد بیشترین و خراسان جنوبی با ۵ هزارم، کمترین درصد قتل را دارا بوده است. ایران از نظر کشف قتل و دستگیری قاتل رتبهٔ بیست‌وهفتم جهان را دارا است. طبق گزارش پلیس ناجا در سال ۱۳۹۳، در ماه مبارک رمضان، ناهنجاری‌ها و جرائم بین ۶ تا ۲۴ درصد و قتل ۳۲ درصد در کل کشور کاهش داشته است (۳).

بر اساس آمار مراجع رسمی انتظامی و قضایی، از سال ۱۳۸۱ تا سال ۱۳۹۳ در ایران روزانه ۶ قتل در کشور به وقوع می‌پیوندد. قتل‌های انجام‌گرفته در کشور به سبب موضوعات اخلاقی (۱۵ درصد)، نزاع (۳۱ درصد)، سرقت (۳ درصد)، اختلافات خانوادگی (۱۵ درصد)، علت نامعلوم (۲۶ درصد) و دیگر موارد (۹ درصد) بوده است. ۵۰ درصد قتل‌های کشور بدون انگیزهٔ قبلی است (۳).

بروز شکل‌گیری قتل عمد به مانند دیگر پدیده‌ها، آسیب‌ها و جرائم اجتماعی متأثر از عوامل و انگیزه‌های متعددی

1. Fixation
2. Emotional Control

که کارکرد اجرایی عاملی مهم و تأثیرگذار در خودکنترلی است و کارکرد اجرایی در زندانیان پایین‌تر از میانگین افراد عادی بوده است (۲۰). Séguin و همکاران در سال ۲۰۱۴ در بررسی کارکرد اجرایی در افراد ضداجتماعی نشان دادند که این افراد در عملکرد اجرایی مشکل دارند (۲۱).

با توجه به آمار گفته‌شده در مورد جرم قتل عمد، افرادی که دارای نارسایی در توانایی پردازش شناختی اطلاعات هیجانی هستند، بیشتر به کارهای ضداجتماعی همچون مصرف مواد مخدر و الکل گرایش دارند. در مطالعات انجام‌شده در زمینه خصوصیات شخصیتی مجرمان نیز نشان داده شده که نظم‌دهی هیجانی، مهم‌ترین عامل تغییرپذیری و ناپایداری شخصیت در این افراد است و همچنین شواهد بسیاری نشان داده‌اند که نقایص کارکرد اجرایی باعث کاهش تنظیم شناختی و رفتاری و در نتیجه باعث افزایش رفتارهای جامعه‌ستیزانه در افراد می‌شود.

با توجه به آنچه گفته شد و با توجه به کمبود مطالعات در زمینه ویژگی‌های روان‌شناختی و شخصیتی مجرمان قتل عمد، پژوهش حاضر به بررسی ویژگی‌های کنترل هیجان و کارکردهای اجرایی در مجرمان قتل عمد می‌پردازد. نتایج این پژوهش می‌تواند برای مسئولین زندان‌ها، دادگاه‌های قضایی، پزشکی قانونی، روانشناسان جرم و جنایت و دیگر رشته‌ها و ارگان‌هایی که با پدیده جرم و جنایت، به‌ویژه قتل، در ارتباط هستند، به کار آید.

مواد و روش‌ها

این پژوهش توصیفی و از نوع علی-مقایسه‌ای است. جامعه آماری پژوهش را همه مجرمان قتل عمد شهر یاسوج تشکیل می‌دهند که با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. با توجه به موضوع خاص پژوهش‌شده در این مقاله و محدودیت دسترسی به جامعه آماری مجرمان قتل عمد، تنها ۴۰ تن از مجرمان قتل عمد که در زندان مرکزی شهر یاسوج زندانی بودند، انتخاب شدند. گروه شاهد نیز از طریق همسان‌سازی با گروه مورد، در متغیرهایی مانند سن، جنس، سطح تحصیلات همتاسازی و انتخاب شدند. معیارهای پذیرش برای گروه مطالعه‌شده، داشتن پرونده قضایی قتل عمد، داشتن سواد ابتدایی و ۵۰-۱۸ سال سن بوده است. به همه شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که

توانایی بیشتری دارند، فشارهای ناخواسته دیگران را درک و هیجان‌های خود را بهتر مهار می‌کنند و در نتیجه در برابر ارتکاب جرم و مشکلات ناشی از آن مقاومت بیشتری نشان می‌دهند (۸). Lisa و همکاران در سال ۲۰۱۵ در پژوهشی به بررسی ابراز هیجان مبتنی بر روابط در افراد مجرم نشان دادند که مشکل در ابراز هیجان، منجر به افزایش گرایش‌های مجرمانه در افراد می‌شود (۹). Rebecca و همکاران در سال ۲۰۱۵ در بررسی اختلالات روانی و کنترل هیجانی در پیش‌بینی رفتار غیرقانونی در میان دانشجویان نشان دادند که اختلالات روانی و عدم کنترل هیجان، رفتارهای غیرقانونی را پیش‌بینی می‌کند (۱۰). Watkins و همکاران در سال ۲۰۱۵ در طی پژوهشی، در ارزیابی کنترل هیجان و خشم و نشخوار فکری در متجاوزین جنسی نشان دادند که این مجرمان در زمینه کنترل هیجان و خشم دچار مشکل هستند و نشخوار فکری بیشتری دارند (۱۱).

از سازه‌های دیگری که در دهه‌های اخیر توجه زیادی به آن شده، کارکردهای اجرایی^۱ است. کارکرد اجرایی مجموعه‌ای از توانایی‌ها و مهارت‌های عالی شناختی و فراشناختی ساختاری است که به فرایندهای روان‌شناختی مسئول کنترل هوشیاری، تفکر و عمل مرتبط است و به انسان، در زندگی، هدایت و کنترل رفتار، رسیدن به هدف، انجام تکالیف یادگیری و کنش‌های هوش کمک می‌کند (۱۲) و شامل مؤلفه‌های گوناگونی از جمله خودگردانی^۲، بازداری^۳، خودآغازگری^۴، برنامه‌ریزی راهبردی^۵، انعطاف‌پذیری شناختی^۶، کنترل تکانه^۷، حافظه فعال، تصمیم‌گیری^۸، ادراک زمان^۹، پیش‌بینی آینده^{۱۰}، حفظ و تبدیل^{۱۱}، بازسازی^{۱۲}، کنترل حرکتی^{۱۳}، زبان درونی^{۱۴}، حل مسئله و سازمان‌دهی است (۱۳، ۱۴). شواهد بسیاری نشان می‌دهد تکانش‌گری یا ناتوانی در تنظیم هیجان خودکنترلی و نارسایی در بازداری پاسخ، از مؤلفه‌های مهم در رفتارهای مجرمانه است (۱۵). مطالعات گوناگون نشان داده‌اند افراد بزهکار در زمینه کنترل خشم، خودنظم‌دهی و بازداری به عنوان مؤلفه‌های کارکرد اجرایی مشکل دارند (۱۵). پژوهش‌ها نشان می‌دهد که آسیب در کارکردهای اجرایی باعث اختلال در عملکرد شناختی فرد و به تبع آن اختلال در رفتار خودتنظیمی، مهارت‌های اجتماعی، قضاوت فرد، عدم کنترل خشم و بازداری می‌شود (۱۵). همچنین نقایص کارکرد اجرایی باعث کاهش تنظیم شناختی و تنظیم رفتاری می‌شود که این موضوع به‌نوبه خود می‌تواند باعث افزایش بروز رفتارهای جامعه‌ستیزانه شود (۱۶).

در همین راستا Morgan و همکاران در سال ۲۰۰۰ نیز در نیز در فراتحلیلی در زمینه رفتارهای ضداجتماعی و کارکردهای اجرایی به این نتیجه دست یافتند که معناداری قوی آماری‌ای بین رفتارهای ضداجتماعی و نقص در کارکردهای اجرایی وجود دارد (۱۷، ۱۸). Neves و همکاران در سال ۲۰۱۶ نیز در پژوهشی نشان دادند که کارکرد اجرایی در افراد مجرم پایین‌تر از افراد عادی است (۱۹). Harte و همکاران در سال ۲۰۱۵ در پژوهشی به بررسی کارکرد اجرایی در زندانیان پرداختند و نتایج پژوهش آنان نشان داد

1. Executive Function
2. Self-regulation
3. Inhibition
4. Self-initiation
5. Strategically Goal Palnning
6. Flexibility
7. Impulsive Control
8. Decision
9. Time Perception
10. Anticipation
11. Maintenance & Slipe
12. Reconstruction
13. Motor Control
14. Internal Language

شناختی و معدل تحصیلی را در همه زیرمقیاس‌ها نشان داد که در سطح ۴/۴۱ معنی‌دار بود و این بیانگر روایی همگرای آزمون است. روایی و پایایی این پرسشنامه برای ارزیابی کارکردهای شناختی، مطلوب گزارش شد (۲۶).

یافته‌ها

بر اساس داده‌های حاصل از پرسشنامه جمعیت شناختی، از بین ۸۰ نفری که به‌عنوان نمونه در این پژوهش شرکت داشتند، ۴۰ تن مجرم قتل عمد و ۴۰ تن غیرمجرم بودند. میانگین سنی گروه مجرمان قتل عمد ۴۰/۵۵ و گروه غیرمجرم ۴۰/۷۷ بود. از لحاظ متغیر جنسیتی هر دو گروه مرد بودند. سطح تحصیلات هر دو گروه به ترتیب، ابتدایی ۲۰ نفر، راهنمایی ۵ نفر، دبیرستان ۹ نفر، کارشناسی ۶ نفر بود. همچنین از لحاظ وضعیت تأهل، ۱۴ نفر مجرد، ۲۰ نفر متأهل، ۵ نفر مطلقه و یک نفر در حال متارکه بودند.

جدول ۱ میانگین و انحراف معیار دو گروه مجرمان قتل عمد و غیر عمد را در زیر مقیاس‌های کنترل هیجان و کارکرد اجرایی نشان می‌دهد. نتایج آزمون‌های معنی‌داری تحلیل واریانس چندمتغیری برای اثر اصلی متغیر گروه بر متغیرهای وابسته (اثربخشی: $F(7, 100) = 0.00$ ؛ $P < 0.00$ ؛ لامبدا ویلکز: 0.87 ؛ $P < 0.00$ ؛ اثر هتلینگ: $F(3, 100) = 0.00$ ؛ $P < 0.00$ ؛ بزرگ‌ترین ریشه خطا: $F(12, 88) = 0.00$ ؛ $P < 0.00$ ؛ نشان می‌دهد که در سطوح معناداری همه آزمون‌ها قابلیت استفاده از تحلیل کواریانس چند متغیری، مجاز است. این نتایج نشان می‌دهد که بین دو گروه آزمایش و کنترل از نظر متغیرهای وابسته تفاوت معناداری وجود دارد. برای تشخیص اینکه کدام متغیر نسبت به گروه کنترل متفاوت است، از تحلیل کواریانس چندمتغیره استفاده شد. همچنین برای بررسی فرض همگنی کواریانس‌ها از آزمون باکس استفاده شد و نتایج نشان داد که مقدار باکس معنی‌دار نیست ($F(6, 77) = 0.75$ ، $BOX = 0.17$ ، $P = 0.51$) در نتیجه پیش فرض تفاوت بین کواریانس‌ها برقرار است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر مقایسه کنترل هیجان و کارکرد اجرایی در مجرمان قتل عمد و افراد غیرمجرم بود. نتایج این پژوهش نشان داد که تفاوت آماری معنی‌داری بین میانگین نمره‌های دو گروه مجرمان قتل عمد و افراد غیرمجرم وجود دارد. نتایج پژوهش با یافته‌های Neves و همکاران در سال

اطلاعات مربوط به آن‌ها کاملاً محرمانه می‌ماند و هیچ تأثیری در بررسی و تصمیم‌گیری و نتایج اخذشده نخواهد داشت و هیچ پیامدی متوجه آن‌ها نخواهد بود. همچنین آن‌ها حق داشتند هرگاه که مایل بودند از ادامه همکاری انصراف دهند. با لحاظ کردن تمام شرایط و خواسته‌های آن‌ها، رضایت کتبی مبنی بر موافقت با شرکت در پژوهش از آن‌ها گرفته شد، سپس پرسش‌نامه مهار هیجانی و کارکردهای اجرایی به افراد داده شد و پس از پر شدن پرسشنامه، با استفاده از نرم‌افزار SPSS و روش واریانس چندمتغیری داده‌ها تحلیل شدند.

ابزارهای پژوهش

پرسش‌نامه مهار هیجانی^۱ (ECQ):

Roger و نشور^۲ (۱۹۸۷) ساختار اولیه کنترل هیجانی را تنظیم کردند و Roger و همکاران در سال ۱۹۸۹ در این پرسشنامه دوباره تجدیدنظر نمودند. در پژوهش پیش رو از پرسشنامه تجدیدنظر شده استفاده شده است. پرسشنامه مذکور دارای ۵۶ ماده و چهار خرده‌مقیاس بازداری هیجانی، کنترل پرخاشگری، نشخوار و کنترل خوش‌خیم است. هر خرده‌مقیاس ۱۴ ماده دارد که به صورت ۰ و ۱ نمره‌گذاری می‌شوند؛ بنابراین نمره یک فرد در هر خرده‌مقیاس از صفر تا ۱۴ و در کل مقیاس از صفر تا ۵۶ متغیر خواهد بود. رفیعی‌نیا در سال ۱۳۸۰ با استفاده از روش همسانی درونی محاسبه ضریب آلفای کرونباخ بررسی کرد و مقدار آن برای کل مقیاس و زیرمقیاس‌های بازداری هیجانی، کنترل پرخاشگری، نشخوارگری و مهار خوش‌خیم به ترتیب ۰/۶۸، ۰/۷۰، ۰/۷۶، ۰/۷۷ و ۰/۵۸ به دست آمد که بسیار رضایت‌بخش و معنی‌دار است (۲۴). راجر و نجاریان همسانی درونی پرسشنامه کنترل هیجانی را برای خرده‌مقیاس‌های بازداری هیجانی، کنترل پرخاشگری، نشخوار و کنترل خوش‌خیم به ترتیب ۰/۷۷، ۰/۸۱، ۰/۸۶ و ۰/۷۹ گزارش کردند. همچنین در پژوهش آن‌ها خرده‌مقیاس نشخوار با عامل نورزگرایی پرسشنامه شخصیتی (EPQ)^۳ آیزنک همبستگی مثبت معنی‌دار داشت؛ خرده‌مقیاس کنترل پرخاشگری با پرسشنامه خصومت باس-دورکی^۴ همبستگی منفی معنادار را نشان داد؛ خرده‌مقیاس بازداری هیجانی با عامل برون‌گردی پرسشنامه شخصیتی آیزنک نشانگر همبستگی منفی معنی‌دار بود و خرده‌مقیاس کنترل خوش‌خیم با عامل سایکوزگرایی پرسشنامه شخصیتی آیزنک همبستگی منفی معنی‌دار داشت (۲۵).

پرسشنامه کارکردهای اجرایی^۵:

این پرسشنامه توسط وحید نجاتی (۱۳۹۲) تنظیم شده و دارای ۳۰ آیتم است. آزمودنی‌ها به هریک از پرسش‌های پرسشنامه در مقیاس لیکرت پنج‌نقطه‌ای، از «هرگز» (۱) تا «همیشه» (۵) پاسخ می‌دهند. این آزمون دارای ۷ خرده‌مقیاس حافظه، کنترل مهاری و توجه انتخابی، تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی، توجه پایدار، شناخت اجتماعی و انعطاف‌پذیری شناختی است. آلفای کرونباخ پرسشنامه، ۴/۴۳۴ و همبستگی پیرسون دو نوبت آزمون در سطح ۴/۴۱ معنی‌دار بود. یافته‌های این مطالعه همبستگی توانمندی‌های

1. Inventory Emotional Inhibition

2. Roger, Neshoever

3. Eysenck Personality Questionnaire (EPQ)

4. Buss-Durkee Hostility Inventory

5. Executive Function Questionnaire

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار نمرات آزمودنی‌های دو گروه مجرمان قتل عمد و افراد غیرمجرم

متغیرها	مجرمان قتل عمد		افراد غیرمجرم	
	SD	M	SD	M
بازداری هیجانی	۲/۵۸	۵۲/۸۴	۱/۴۸	۶۵/۵۱
مهار پرخاشگری	۱/۴۰۸	۵۰/۷۳	۹/۹۶	۵۶/۳۵
نشخوار فکری	۳/۰۵	۴۰/۰۰	۷/۷۴	۶۴/۷۴
مهار خوش خیم	۱/۹۵	۳۴/۰۵	۷/۹۴	۴۹/۸۷
حافظه	۱/۱۸	۱۶/۱۳	۲/۵۸	۲۸/۴۸
کنترل مهاری	۲/۰۱	۱۸/۹۸	۲/۳۲	۲۵/۶۴
توجه انتخابی	۱/۱۱	۱۶/۲۴	۲/۱۹	۲۱/۳۳
تصمیم‌گیری	۲/۰۹	۱۷/۶۹	۳/۵۶	۲۷/۵۸
برنامه‌ریزی	۱/۳۳	۱۶/۹۴	۲/۷۴	۲۹/۰۳
توجه پایدار	۱/۴۳	۱۸/۶۳	۲/۶۴	۲۶/۹۴
شناخت اجتماعی	۱/۲۳	۱۵/۳۹	۳/۰۸	۲۹/۶۴
انعطاف‌پذیری شناختی	۱/۰۸	۱۴/۵۶	۳/۱۱	۳۰/۴۸

و همکاران در سال ۲۰۱۵، Séguin و همکاران در سال ۲۰۱۴ و همسو است (۲۱-۲۰، ۱۱-۹).

۲۰۱۶، Harte و همکاران در سال ۲۰۱۵، Lisa و همکاران در سال ۲۰۱۵، Rebecca و همکاران در سال ۲۰۱۵، Watkins

جدول ۲. نتایج تحلیل کواریانس چندمتغیری برای زیرمقیاس‌های کنترل هیجان و کارکرد اجرایی

منبع تغییرات	متغیر وابسته	ss	Df	f	سطح معناداری	اندازه اثر
گروه	بازداری هیجانی	۲۴۳۶/۰۲	۱	۱۷۰/۹۶	۰/۰۰۱	۰/۴۶
	مهار پرخاشگری	۳۹۱۶/۱۲	۱	۳۵۰/۰۵	۰/۰۰۱	۰/۶۴
	نشخوار فکری	۳۰۶۹/۴۴	۱	۳۰۷/۳۶	۰/۰۰۱	۰/۶۱
	مهار خوش خیم	۱۴۸۴/۹۸	۱	۴۵۷/۱۳	۰/۰۰۱	۰/۶۹
	حافظه	۸۶۱/۱۲	۱	۱۹۰/۴۹	۰/۰۰۱	۰/۴۹
	کنترل مهاری	۵۸۸/۲۴	۱	۱۴۷/۷۴	۰/۰۰۱	۰/۴۲
	توجه انتخابی	۳۱۱۲/۶۱	۱	۵۱۱/۷۲	۰/۰۰۱	۰/۷۰
	تصمیم‌گیری	۲۱۵۱/۵۵	۱	۴۷۸/۴۶	۰/۰۰۱	۰/۶۳
	برنامه‌ریزی	۲۹۸۶/۳۹	۱	۳۱۱/۴۰	۰/۰۰۱	۰/۵۷
	توجه پایدار	۵۴۲۱/۶۲	۱	۳۲۵/۶۱	۰/۰۰۱	۰/۴۹
	شناخت اجتماعی	۳۷۸۱/۹۵	۱	۴۰۱/۴۰	۰/۰۰۱	۰/۵۳
	انعطاف‌پذیری شناختی	۴۱۷۶/۷۲	۱	۳۴۰/۵۳	۰/۰۰۱	۰/۵۸
	حافظه	۴۳۶۵/۶۸	۱	۴۹۱/۱۱	۰/۰۰۱	۰/۶۳

فرضیه ۲: بین کارکرد اجرایی مجرمان قتل عمد و افراد غیرمجرم تفاوت معنی‌داری وجود دارد. نتایج پژوهش این فرضیه را نیز تأیید کرد. در زمینه تفاوت بین کارکردهای اجرایی در مجرمان قتل عمد و افراد غیرمجرم نیز نتایج پژوهش نشان داد که میانگین کارکردهای اجرایی در دو گروه، از لحاظ آماری تفاوت معنی‌داری با یکدیگر دارد. نتایج پژوهش با یافته‌های Neves و همکاران در سال ۲۰۱۶ همسو است که نشانگر آن بود که کارکرد اجرایی در افراد مجرم پایین‌تر از افراد عادی است (۱۹). همچنین این یافته‌ها با پژوهش Harte و همکاران در سال ۲۰۱۵ نیز که به بررسی کارکرد اجرایی در زندانیان پرداخته‌اند، همخوانی دارد که نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد کارکرد اجرایی عامل تأثیرگذاری در خودکنترلی است و کارکرد اجرایی در زندانیان پایین‌تر از میانگین افراد عادی است (۱۹). همچنین یافته‌های گفته‌شده با نتایج Séguin و همکاران در سال ۲۰۱۴ همخوان است که در بررسی کارکرد اجرایی در افراد ضداجتماعی نشان دادند که این افراد در عملکرد اجرایی مشکل دارند. به‌علاوه Kaplan و همکاران در سال ۲۰۰۱ نقص در کارکردهای اجرایی افراد ضداجتماعی (۳۰)، و Teichner و همکاران در سال ۲۰۰۰ نیز اختلال در کارکردهای اجرایی (شامل اختلال در گفتار، گفتار پرمعنی، هجی کردن، حافظه شنیداری و درک خواندن) را در گروه‌های فرعی نوجوانان بزهکار نشان داده‌اند. آسیب در کارکردهای اجرایی، باعث مشکلاتی در عملکردهای شناختی و به تبع آن در رفتارهای خودتنظیمی، مهارت‌های اجتماعی و قضاوت فرد و عدم کنترل و بازداری خشم در افراد قاتل می‌شود (۳۱).

ازجمله محدودیت‌های پژوهش حاضر کمبود پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه ویژگی‌های شخصیتی و روان‌شناختی افراد قاتل بود و همچنین پژوهش پیش‌رو تنها بر روی جامعه مردان قاتل انجام گرفته است که این امر تعمیم‌پذیری پژوهش را دشوار می‌سازد؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود در آینده پژوهش‌هایی مشابه بر روی هر دو جنس انجام گیرد.

سپاسگزاری

از مسئولان گرامی سازمان پزشکی قانونی استان کهگیلویه و بویراحمد و همه افرادی که به ما در انجام این پژوهش یاری رساندند، سپاسگزاریم.

فرضیه ۱: بین کنترل هیجان در مجرمان قتل عمد و افراد غیرمجرم تفاوت وجود دارد. نتایج پژوهش این فرضیه را تأیید کرد. نتایج پژوهش حاضر در زمینه مقایسه کنترل هیجان در افراد قاتل و غیرقاتل با یافته‌های Lisa و همکاران در سال ۲۰۱۵ همسو است؛ یعنی مشکل در تنظیم هیجان، به افزایش گرایش‌های مجرمانه در افراد می‌انجامد که این نتایج به یافته‌های Rebecca و همکاران در سال ۲۰۱۵ نیز که به بررسی اختلالات روانی و کنترل هیجانی در پیش‌بینی رفتار غیرقانونی در میان دانشجویان پرداخته‌اند، همخوان است. این دو نیز نشان دادند که اختلالات روانی و عدم کنترل هیجان، رفتارهای غیرقانونی و گرایش به اعمال مجرمانه را پیش‌بینی می‌کند (۱۰). نتایج این پژوهش‌ها تأییدی بر مطالعه Watkins و همکاران در سال ۲۰۱۵ با عنوان «بررسی کنترل هیجان و خشم و نشخوار فکری در متجاوزین جنسی» است؛ در این پژوهش این نتیجه به دست آمد که این مجرمان در زمینه کنترل هیجان و خشم دچار مشکل هستند و نشخوار فکری بیشتری دارند (۱۱).

گروس، لونسون^۱ و همکاران در سال ۱۹۹۷ اشاره کرده‌اند که بیش از نیمی از اختلال‌های مربوط به محور I و همه اختلال‌های شخصیتی محور II در راهنمای جامع آماری و تشخیصی اختلالات روانی^۲ شامل برخی بدنظمی‌های هیجانی مانند پاسخ‌های هیجانی نامناسب و یا ابراز هیجان به شکل افراطی هستند. نظم هیجانی به فراخوانی افکار یا رفتارهایی گفته می‌شود که بر این موضوع که افراد چه هیجانی را در چه زمانی داشته باشند و چگونه آن هیجان‌ها را تجربه یا ابراز کنند، تأثیر می‌گذارد. مشکل در نظم‌دهی هیجانی و سبک ابراز هیجان است (۲۷). کنترل هیجان در ساختارهای گوناگونی مطرح شده است؛ سه ساختار مهار، محدودیت و سرکوبی به‌عنوان انواع کنترل مطرح شده‌اند. فرض بر این است که حالت تدافعی و سرکوبگرانه، یک شیوه مقابله با اطلاعات تهدیدکننده و بازداری ناهشیار آن‌ها است، ولی محدودیت و مهار، بازداری هشیارانه را در برمی‌گیرد. بازداری هیجان‌های مختلف و شیوه‌های بازداری در افراد، متفاوت است. افزون بر تفاوت‌های فردی، ماهیت زمینه اجتماعی و فرهنگی نیز روی بازداری ابراز هیجان تأثیر می‌گذارد. از میان مؤلفه‌های سبک کنترل هیجان، تنها بازداری هیجانی در مقایسه با دیگر مؤلفه‌ها به افزایش برانگیختگی‌های فیزیولوژیکی و رفتاری منجر می‌شود که این برانگیختگی‌ها ممکن است مشکلات میان‌فردی ایجاد کند (۲۸، ۲۹).

1. Gross, Levenson
2. DSM -5

References

- Nasiri N, Khalili M, Rahimi H, Molavi H. Investigation of Relationship Between Individual, Climatic, Ecological Factors and Murder in Isfahan. *Ir J Forensic Med.* 2013;19(4):175-83.
- Moradi H, Shahbazi A. Mens rea of Murder in the Islamic Penal Code (2012). *Journal of Criminal Law Research.* 2015;4(13):43-70.
- MehrNews, 9 September 2009. According to the polices', Document ID 746918. [Persian]
- Dadstan P. Criminal psychology. 3rd ed. Tehran: research organizations and universities Text-books in the Humanities. 2010
- Reza'i A, Khorsha M, Maghami HR. On the Relationship between personality characteristics, motivational beliefs, and learning strategies with students' academic performance of humanities and basic sciences Students. *Educational Psychology.* 2012;8(26):212-33. [Persian]
- Garnefski N, Kraaij V, Spinhoven P. Negative life events, cognitive emotion regulation and emotional problems. *Personality and Individual differences.* 2001;30(8):1311-27. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(00\)00113-6](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(00)00113-6).
- Hurt S. Personality disorders in female prisoners: Intraindividual variability in borderline and narcissistic criteria. 2002
- Mariarty N, Stoigh C, Tidmarsh P, Eyear D, Demisin S. Deficit in emotional intelligence underlying adolescent set off ending. *JAS.* 2001; 24(2): 743-751.
- Lisa M, Dilks A, Tucker S, McGrimmon B, Shane R, Thye c. Status, emotional displays, and the relationally-based evaluation of criminals and their behavior *So Sc R.* 2015; 50 (2): 246-263.
- Rebecca L, Spencer T. Trait psychopathy, emotional intelligence, and criminal thinking: Predicting illegal behavior among college students. *Inter J lpsy* 2015; 42-43(3):183-188.
- Watkins LE, DiLillo D, Maldonado RC. The interactive effects of emotion regulation and alcohol intoxication on lab-based intimate partner aggression. *Psychol Addict Behav.* 2015;29(3):653-63. <https://doi.org/10.1037/adb0000074> PMID:25844831
- Crews FT, Boettiger CA. Impulsivity, frontal lobes and risk for addiction. *Pharmacol Biochem Behav.* 2009;93(3):237-47. <https://doi.org/10.1016/j.pbb.2009.04.018> PMID:19410598
- Paschall MJ, Fishbein DH. Executive cognitive functioning and aggression: a public health perspective. *Aggression and Violent Behavior.* 2002; 7 (3):215-35. [https://doi.org/10.1016/S1359-1789\(00\)00044-6](https://doi.org/10.1016/S1359-1789(00)00044-6).
- Arfa S. The relationship of intelligence to executive function and nonexecutive function measures in a sample of average, above average, and gifted youth. *Arch Clin Neuropsych.* 2007; 22(2): 918-918.
- Kolholf R, Loeber R, Wei EH, Pardini D, Descury AC. Inhibition deficits of serious delinquent boys of low intelligence. *Crim BMH.* 2007;17(3):274-92.
- Giancola PR, Parrott DJ, Roth RM. The influence of difficult temperament on alcohol-related aggression: better accounted for by executive functioning? *Addict Behav.* 2006 Dec;31(12):2169-87. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2006.02.019> PMID:16563644
- Morgan AB, Liniefeld SQ. A meta analytic review of the relationship between antisocial behavior and neuropsychological measures of executive function clinical psychology review. *PubMed.* 2000;20(1):113-36. PMID:10660831
- Harte Enns R, Reddon RJ, Das JD, Bouko SH. Measuring executive function deficits in male delinquents using the cognitive assessment systems. *ERIC.* 2007;44(5):43-63.
- Daniela Neves M, Pinho S. Specificity and Emotional Characteristics of the Autobiographical Memories of Male and Female Criminal Offenders. *CJB Criminal Justice and Behavior*, Published online before print November 16, 2015.
- Meijers J, Joke M, Harte F, Jonker A, Meynen G. Prison brain? Executive dysfunction in prisoners. *Fr psych.* Published online 2015 Jan 30. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00043>.
- Séguin JR, Pinsonneault M, Parent S. 9 Executive Function and Intelligence in the Development of Antisocial Behavior. *D Crim antisocial B.* 2014; 64(3):123-135.
- Roger D, Najarian B. (1989). The construction and validation of a new scale for measuring emotion control PID. 2014;10(3): 845- 853.
- Roger D, Neshoever W. The construction and preliminary validation of a scale for measuring emotion control. PID. 1987;8(3):527-34.
- Rafienia P. The relationship between emotional expression styles with general health of students. MA thesis. Tarbiat Modarres University. 2001. [Persian]
- Clarbour J, Roger D. The construction and validation of a new scale for measuring emotional

- response style in adolescents. *J Child Psychol Psychiatry*. 2004;45(3):496-509.
26. Nejati V. Cognitive Abilities Questionnaire: evaluation of psychometric properties. *JA Cog Sci*. 2013;15(2):11-9
27. Abedi A, Malek_Pour A, Molavi H., wide HR, Amiri F. Comparison of executive functions/ events attended by children with learning disabilities neuropsychological / development and pre-school routine. Tehran: *J nr. Cogn Sci*. 2008;4(38):65-78.
28. Gross JJ, Levenson RW. Hiding feelings: the acute effects of inhibiting negative and positive emotion. *J Abnorm Psychol*. 1997;106(1):95-103. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.106.1.95> PMID:9103721
29. King LA, Emmons RA, Woodley S. The structure of inhibition. *Journal of Research in Personality*. 1992;26(1):85-102. [https://doi.org/10.1016/0092-6566\(92\)90061-8](https://doi.org/10.1016/0092-6566(92)90061-8)
30. Stevens MC, Kaplan RF, Bauer LO. Relationship of cognitive ability to the developmental course of antisocial behavior in substance-dependent patients. *Prog Neuropsychopharmacol Biol Psychiatry*. 2001; 25(8):1523-36. [https://doi.org/10.1016/S0278-5846\(01\)00210-X](https://doi.org/10.1016/S0278-5846(01)00210-X).
31. Teichner G, Golden CJ. The relationship of neuropsychological impairment to conduct disorder in adolescence: a conceptual review. *Aggress. Violent Behav*. 2000;5(6):509-28. [https://doi.org/10.1016/S1359-1789\(98\)00035-4](https://doi.org/10.1016/S1359-1789(98)00035-4)